

MITE I DESIG INCONSCIENT: L'ARQUETIP I EL MITEMA

En la crítica literària ha tingut una gran importància la tesi de **Carl Justav Jüing** (1875-1961) sobre el mite com a arquetip. Segons aquest psicoanalista, dissident de les tesis de Freud, en els deliris dels dements hi ha un fons col·lectiu d'imatges i símbols arcaics que ell anomenà **arquetips**. Els arquetips són formes innates de percepció, intuïcions arrelades al fons de la nostra psique que **tenen forma d'imatges**.

Cal diferenciar l'arquetip de l'instint. L'instint és biològic i davant de determinats estímuls es converteix en accions. En canvi, l'arquetip és una intuïció, una estructura innata i immaterial que es converteix en imatge. L'arquetip, però no és exactament el mateix que una imatge arquetípica: del mateix arquetip en poden sortir imatges diferents, però unides per un rerefons comú.

Els arquetips són models primordials inconscients i comuns a tota la humanitat, però estrictament mai ningú accedeix a l'inconscient; **les imatges arquetípiques, en canvi, són formes emocionals, que expressen els arquetips en la consciència.**

Al llibre *Realitat de l'ànima*, Jüing afirmà que en el món primitiu tots els humans posseïen una mena d'ànima col·lectiva, però que amb el temps aparegué una mena d'ànima individual. A partir d'aquesta hipòtesi, Jüing considera, doncs, que cal diferenciar entre un inconscient col·lectiu dotat d'instints i arquetips i un inconscient individual, en que es manifesten imatges arquetípiques.

Un mite és l'expressió d'un arquetip en imatges.

Paral·lelament a Jüing, però amb una metodologia marxista, el soviètic **Vladimir Propp** (1895-1970), estudiós dels contes populars, va mostrar al seu llibre *Morfologia del conte* (1928), que **en la literatura tradicional existeixen una sèrie d'arguments** –segons ell exactament trenta-un– **que es van repetint sempre** amb diferents formulacions. Aquests arguments repetits, els anomenà **mitemes**. Els mites serien formulacions arquetípiques dels mitemes en cada cultura.

Actualment, **s'anomena 'mitema' un principi fonamental d'una acció mítica, un element constant que es repeteix en diversos mites, reordenat, reestructurat –o com diu Lévi-Strauss–, "lligat" de manera que permet infinites variacions.**

Alguns mitemes molt coneguts són: el naixement virginal de l'heroi, la creació dels humans a partir d'elements de la natura, el captaire ric (o el savi amagat), etc.